

the field of view of readers and literary critics for more than seventy years, during which he has published dozens of collections, books with translations, collections of publications and literary studies, articles, which are different in themes and genre, in magazines and periodicals. Throughout his career, the artist often refers to Polish literature. D. Pavlychko attaches great importance to translated literature, which enhances the universal arsenal of spiritual values and fosters humane consciousness. He stresses on this in his speeches, publications, literary studies, and translations. D. Pavlychko translates the works of those writers whom he likes, and also writes forewords to anthologies and collections, articles about artists whom he met personally or was interested in their works. He actively promotes the peace-making, friendly contacts of Ukrainian literature and tries to consider it in the context of contemporary processes and trends of world cultures.

Key words: translation and publication, Polish literature, article, preword, analysis of works, leading motives.

Теребус Оксана Леонідівна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри соціальних комунікацій Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, *ORCID ID: 0000-0002-1493-6534*; oksana_tereб@ukr.net

УДК 821.162

Ганна Шурмінська

Юзеф Дунін-Борковський та його «Слов'янські пісні» крізь призму елліністично-слов'янської проблематики

У статті представлено слов'янофільські тенденції розвитку польської поезії XIX ст. на прикладі «Слов'янських пісень» Юзефа Дуніна-Борковського. Письменник належав до літературної романтичної групи «Ziewonia», програмними засадами якої стали праці З.-Д. Ходаковського і К. Бродзінського. Дунін-Борковський увійшов у світ слов'янських пісень і ототожнив їх із елліністичними співами. Однак він відкинув тезу про лагідність слов'янської культури і доводив, що завдяки відвазі слов'ян їм вдалося вижити в історичних катаклізмах. Зважаючи на цивілізаційний досвід Еллади, доходимо до висновку, що декларована у «Слов'янських піснях» концепція тісних елліністично-слов'янських зв'язків не має під собою об'єктивного підґрунтя, а виникає виключно із слов'янофільських замилувань поета.

Ключові слова: неоеллінізм, слов'янофільські мотиви, літературна група «Ziewonia», елліністично-слов'янська проблематика, фольклор.

Після 1830 року роль культурного центру поляків виконувала Східна Галичина, яка в той час знаходилася під владою Австрії. Листопадове повстання закінчилося поразкою, тож на сході згромаджувались конспіратори, змовники та емісари, які переховувалися від російських загарбників. За цих обставин у Львові виникнула літературна група «Ziemia», яка підкреслювала цінність фольклорного багатства слов'янських народів і їх національних традицій. На цей період припадає діяльність «осолінців». Учені та поети збиралися і обговорювали фольклорні та етнографічні матеріали пограниччя. Серед цих митців важливе слово належало Юзефові Дуніну-Борковському, заслуги якого для польської і української культури частково призабуті, тож потребують актуалізації.

Творчий доробок письменника, зокрема, зв'язок його «Слов'янських пісень» з традиціями еллінізму, досліджували такі вчені, як С. Гродзиський [3], Т. Конвіцький [14], З. Недзеля [8], К. Поклевська [10], М. Юнкерт [4] та ін., однак це питання поки що комплексно не розкрито. Наше завдання – визначити елементи неоеллінізму у поезіях Юзефа Дуніна-Борковського і їхню роль у формуванні творчої концепції митця.

Польські романтики зробили спробу створити слов'янську народну модель літератури, оскільки їхні попередники – від Кохановського до Красіцького – виражали які завгодно думки і почуття (французькі, римські, німецькі), тільки не польські, на що вказував Вацлав з Олеська. При цьому романтична ідея відновлення національного духу стала конгломератом багатьох народів у межах єдиної Речі Посполитої. На цих літературних традиціях виховано не одне покоління поляків. Так, Т. Конвіцький зауважував, що на Віленщині романтична освіта була обов'язковою до 1945 року, а його самого формували як особистість та митця «у кігтях романтизму» [14].

Знаковою стала діяльність в 1832–1838 рр. львівської групи літераторів-романтиків «Ziemia», яка виходила поза межі культури, підтримуючи ідеї відновлення польської незалежності. До неї належали творці того самого покоління, об'єднані спільною суспільно-політичною ситуацією, творчою програмою, культурно-літературними цінностями. *«Приятельські зв'язки і стосунки тут не були найголовнішими, бо романтичні літературні групи – це часто*

групи з дуже довільною структурою, які підлягають постійним змінам та модифікаціям. Це є свого роду відповідь на важкі умови життя у поневоленій країні» [1, с. 91].

Існування та діяльність романтичних літературних груп залежали від політичних ситуацій в часи неволі. Після Листопадового повстання долі існуючих і новостворених літературних середовищ формувалися по-різному. До групи «Ziemia» належали такі письменники, як Август Бельовський (редактор альманаху), Северин Гоцинський, Луціан Семенський, Казимир-Владислав Вуйціцький, Домінік Магнушевський, Юзеф Дунін-Борковський, Лешек Дунін-Борковський, Людвік Яблоновський. Для творчості цих поетів характерний білінгвізм, себто паралельне використання польської, української, білоруської, литовської, грецької, російської мов, що особливо простежуємо у літературній спадщині Тимка Падури, Болеслава Лесьмяна, Владислава Сирокомлі, Вацлава Серошевського та ін.

В основу творів цих митців покладено слов'янський фольклор. Важливо тут пригадати визначення Юліана Кшижановського, що фольклористика – це *«наука, яка займається вивченням фольклорних явищ, тобто, народної рефлексійно-художньої культури, Вона охоплює два види діяльності: 1) зібрання і видання; 2) інтерпретації»* [12, с. 108]. Передусім мається на увазі народна поезія (ліричні, епічні, обрядові пісні тощо) і проза (казки, легенди та перекази). До цього виду культурного народного надбання зараховують також прислів'я, вірування, забобони, ворожіння, закляття, різноманітні обряди. Письменникам «Зеновії» перш за все ішлося про використання в літературних творах фольклору у всіх його проявах.

У 1818 році вийшли друком дві ключові у формуванні цього напряму публікації: праця З.-Д. Ходаковського «Дохристиянське слов'янство» і стаття К. Бродзінського «Про класичність і романтичність, а також про дух польської поезії», де у двох різних позиціях представлено романтичну інтерпретацію фольклору і стародавніх літературних традицій.

Зокрема, Зоріан Ходаковський більшої ваги надавав слов'янським джерелам культури, підкреслюючи національний чинник і стверджуючи, що *«поезія живе у народі»*, а пісні *«повсюдно наповнені любим смутком, простотою, яка почерпнута із стародавніх образів»* [7, с. 8].

Натомість у Казимежа Бродзінського визначальною стала пісенна поетика, яка накладається на всі інші народні релікти. Юліан Маслянка, характеризуючи його науковий доробок, писав про народні піснеспіви: *«Їхня задума, розважливість і добрий смак створили мистецтво»* [7, с. 8]. У праці Бродзінського знаходимо опис неоелліністичних джерел творення слов'янської літератури в цілому та польської зокрема. Конструюючи проект нової культури слов'янського світу, учений опирався на культуру стародавньої Греції, вказуючи на подібність звичаїв, характеру, мови, літератури, історії та міфології [5, с. 43]. При цьому варто підкреслити той факт, що прийнята Бродзінським теорія єдності культур покладена в основу романтичної генеалогічної концепції розвитку літератури [11, с. 101]. Попри цей вимір багатокультурності у формуванні слов'янської поетики, науковець зауважував, що передусім потрібно виходити із власних національних джерел: *«Не знищуймо на нашій землі власних квітів тільки тому, що закордонні легко на ній приживаються»* [2, с. 8]. Позиція К. Бродзінського вказує на неоднозначність елліністичних інспірацій і спонукає до опрацювання нової критичної візії відносно впливу латинських джерел на слов'янську літературу. У цьому ключі необхідно досліджувати неоелліністичні погляди Ю. Дуніна-Борковського у його *«Слов'янських піснях»*. З одного боку, простежуємо позитивні тенденції розвитку польського та українського письменства в епоху Ренесансу внаслідок плідного втілення на вітчизняному ґрунті елліністичних традицій. З іншого – вони значно обмежували розвиток власне слов'янського образотворення.

Греція та її література охарактеризовані в праці К. Бродзінського згідно з теорією німецьких неоелліністів кінця XVIII – початку XIX ст. Зокрема, автор зауважував: *«У юному віці світу, під найлагіднішим небом серед всеоживляючої, сповненої веселоців пробудження міфології, із живим запалом до слави, з повнотою почуття родинної любові і відданості дружбі (що так характерно для юного віку), проживав грецький народ, творилася поезія»* [2, с. 9].

Елліністичні та філелліністичні мотиви в епоху романтизму стали культурним кодом, за допомогою якого митці мали змогу зображати тогочасну дійсність і її взаємозв'язок з історією. Завдяки цьому коду виникали екзистенційні твори, використовувались універсальні

образи, зароджені в античності, що спонукало заглиблюватись у проблематику ХІХ століття.

Юзеф Дунін-Борковський відкинув теорію про безпосередню спорідненість греків та слов'ян, натомість запропонував для опрацювання новий, альтернативний тип їх ментальної та культурної єдності, який виникав із характеристики обох світів і проведення необхідних аналогій. Дізнаємося про це із вступу до львівського збірника «Праці визначних національних письменників» (1856 р.), в якому зазначено: *«Думку Данковського про якесь надмірне споріднення греків зі слов'янами можна вважати етимологічним блазнюванням, яке більше личить циркачеві, а не справжньому вченому. Так, Бельовський реконструював погляди колишнього студента з Чернівців і Відня, щоб після цього ствердити, що жодна розсудлива людина не бачитиме слави свого народу в тому, що їй не властиве, хоча за допомогою вигаданих доказів це і можна було б підтвердити. Нічого кумеднішого немає від того, – стверджував він, – що бачимо в численних працях деяких слов'янофілів, уся мудрість яких основана на етимологічній фальші чи до кінця не дослуханій, вигаданій народній байці»* [9, с. ХVІІ]. Натомість близькою для представників групи «Ziewonia» була позиція Готтфріда Гердера, який вбачав в описах елліністичного та старослов'янського світів чимало паралелей, який зводилися до подібності поетики. Ішлося про натуральність форм музики і танцю, співу й оповідей, вільного спілкування у сфері культури багатьох племен і колоній.

Міхал Кузяк зауважує, що специфіка елліністично-слов'янських паралелей у романтичній літературі залежала від умов культурної кризи ХІХ ст., коли польська політика і мистецтво були особливо співзалежні і завдяки старанням письменників формувалася суспільна думка, патріотична мотивація, ментальна позиція. Дослідник зауважував: *«Повернення до Греції, з одного боку, виникає зі спроб трансформації культури, основаної на латинських (і французьких) взірцях, натомість з іншого – зі спроби врятувати універсальне бачення культури. У цьому контексті можна помітити, що елліністично-слов'янські паралелі дозволяють романтикам зберегти універсальний характер власної культури і вписати її в рамки зрозумілої для Європи герменевтики, тобто, тому, що периферійне (слов'янство – Польща), надати статусу культурного центру»* [6, с. 295]

На відміну від грецької моделі, в якій клімат, пейзаж, мова і природа сприяли розвитку шляхетної простоти і величі шедеврів мистецтва, у тому числі і літературних пам'яток, слов'яни розвинули художнє мислення за інших обставин. У пошуках ментального самовизначення кожен слов'янський народ проходив довгий шлях становлення і відвоювання своїх земель. Це були суворі століття боротьби, сумнівів, контраверсії різних національних концепцій. На цьому тлі Ю. Дунін-Борковський охарактеризував світ слов'янських пісень, наповнюючи їх елліністичними ремінісценціями, таким чином облагороджуючи і ушляхетнюючи його мотиви.

Елліністичні тропи знаходимо вже на початку збірника. Поет зазначав:

*Pieśni słowiańskie, jednej matki córy,
Odmienne licem, barwą rozmaite,
Lecz w jednej wielkiej przeszłości powite
Na śnieżnym grzbiecie starowiecznej góry,
Gdzie orłów gniazda, gdzie gromy i chmury* [13, с. 306].

Із звичайного твердження, що слов'яни були колись одним цілим і мають спільне коріння, проросле в історії, Юзеф Дунін-Борковський робить висновок про єдність усієї слов'янської поезії. Снігова гора, про яку згадано у вірші, асоціюється з Олімпом. Звідси виникають образи слов'янського Олімпу і її творчого Парнасу. Потреба визначення місця зародження культурного надбання переносить читача із грецьких земель до слов'янської спільноти, яка потребує такого джерела в процесі визначення власного духовного простору.

Ю. Дунін-Борковський відкинув тезу про наївну лагідність своїх предків, які начебто уникали насилля і військових звитяг, насолоджуючись виключно сільською ідилією. У вітчизняній поезії, як стверджував поет, прихована історична звитяга попередніх поколінь. Тож він писав:

*Tysiąc was Luda zrodziło czynami,
Oblicze wasze wypieściła sława.
Pieśni słowiańskie, z waszymi falami
Grzmiała i cichła mężów czynna wrzawa,
I wyście w życiu stały jak poranek,
W śmierci – jak jasny, mogilny kaganek.
I były czasy, gdy przy jednym stole*

*Wszystkieście rody zabawiały razem
I w umysł ciężki trudem i żelazem
Lały wesolość, rozkosz i swawolę,
Złoczyły dobrą, gromiły złą dolę* [13, с. 306].

Присутність пісні під час застілля воїнів мала на меті утвердити здобутий досвід спільноти, візію єдності поколінь, яка переходила із роду в рід, описати долю предків, зберегти їхні звичаї і традиції. Таким чином, Ю. Дунін-Борковський у своїй слов'янофільській поезії вказував на те, що слов'янська душа в її архаїчній формі формувалася серед кривавих подій боротьби із ворожими народами, у світі, поділеному на «своїх» та «чужих». Він звертався до воєнних мотивів греків, які ворогували із персами, хоча ця тематика не вплинула на елліністичне розуміння історичного характеру культури нації.

Натомість героїчність слов'ян поет поклав в основу визначення їх батьківщини, яка асоціювалася з приязню, відвагою, релігійністю, спільним світоглядом, і циклічністю життя:

*Byłyście dziewic weselnym westchnieniem,
Starców wieczorem i domów ogniskiem,
Szumiących wojów tarczą i ramieniem,
Polotem konia i strzały połyskiem,
I kwiatem życia, i czarem, i cudem,
W święta – religią, na obradach – ludem* [13, с. 306-307].

У цих рядках простежуємо асоціації з весільною пісенною обрядовістю. На думку Мацея Юнкерта, це не було випадковістю, оскільки Ю. Дунін-Борковський застосував просту засаду цінності всього того, що знаходило свої відповідники в елліністичній культурі [4, с. 332].

Відлуння давньогрецької весільної пісенності дійшло до наступних поколінь завдяки поетичним рядкам Аристофана про Гіменей чи весільній пісні Теокрита, які відображали давню шлюбну церемонію в Елладі. Подібну функцію образного представлення розквіту слов'янських націй в образах щасливої долі молодят і продовження їхнього роду виділено у «Слов'янських піснях» Ю. Дуніна-Борковського. Окрім молодої пари, в них оспівуються майбутні спадкоємці, що символізує невмирущість слов'янського роду.

Подібну роль відведено історичним пісенним мотивам, які достатньою мірою висвітлені як в елліністичній поезії, так і в слов'янській літературі. Ю. Дунін-Борковський не полемізував з

історичною лірикою Еллади, а лише вказував на її відмінність від слов'янської та інший спосіб її представлення. Замість поетичної візії він пропонував використати історичні висновки, які вказували на безпосередній зв'язок політичних віршів з давнім дактилічним гекзаметром.

Широке коло представлених у віршах Ю. Дуніна-Борковського націй в межах спільної слов'янської традиції виразно скеровує погляди дослідників у русло слов'янофільства. Автор наголошує на «різноманітті тонів», «мові природи», «побратимських думках» тощо. У цьому гармонійно скомпонованому різноманітті «земля» як основний образ поезії групи «Ziewonia» становить найбільшу цінність, яка об'єднує всі чинники розвитку культури в єдине ціле. При цьому еллінізм в новій інтерпретації виконує другопланову, допоміжну роль. Так, у «Слов'янських піснях» віднаходимо поняття пракультури, на яку повинні опиратися наступні покоління. Ю. Дунін-Борковський змальовує ідилію такої моделі життя:

*A w waszej gęźbie, jak w mowie przyrody,
Jest całość jedna, a rozliczność tonów.
Szumią w niej bory odwieczne i wody,
I wiatr, co kłosa kołysze zagonów [13, с. 307].*

Слов'янські краєвиди відрізняються від античних, однак виконують у творах таку саму функцію: прагнуть наголосити на ідилічності оспіваних земель. Логічно у цей контекст вписано життя людини від народження і колиски до самої смерті. При цьому доля всіх слов'янських народів оспівана з однаковою силою, без типового польського месіанізму, який пізніше розвинувся в польській культурі, відкинувши лояльність і демократичність поглядів попередників. Повчальними у цьому плані залишаються слова Ю. Дуніна-Борковського, який підкреслював факт рівності націй такими словами:

*Dniepr w nią swe dumy ukraińskie roni,
Słuchać w niej polskie grzmoty i pioruny,
I śpiewnych Czechów piosenki pieściwe,
I ruskie dumki – turkawki tęskliwe [13, с. 307].*

Примітним є факт виокремлення української та руської культур у межах слов'янства. Очевидно, таке розрізнення було результатом того історичного факту, що термін «український» переживав період свого становлення. Відтак, він ідентифікувався з визначенням

«руський» і водночас сигналізував динамічний розвиток українського народу на шляху самоідентифікації, історично закоріненому в культурі Київської Русі. Тому, як зауважує поет, все «руське» ототожнювалося з тужливими мотивами («turkawki tęskliwe»), а «українське» виявляло могутність у своєму зростанні, як потужна сила Дніпра. Як бачимо, у слов'янофільській концепції Ю. Дуніна-Борковського міфологічність мислення домінує над історичною правдою, оскільки саме завдяки їй він міг досягти поставленої мети – показати трансформацію націй з огляду на суспільні та екзистенційні потреби.

Юзеф Дунін-Борковський у своїй поезії закликав відроджувати загублену єдність, якої в його часи вже не існувало. Тому його слова про слов'янську спільноту є водночас і глибоко вмотивованими, і частково ілюзорними. Продовжувачами цих ідей стали члени Кирило-Мефодіївського братства, оскільки вони вбачали у цьому шлях до національного визволення кожного народу, що особливо було актуальне для поляків у період між Січневим та Листопадовим повстаннями. Поет закликав:

A od narodu idąc do narodu

Wszędzie znajdziecie pobratymcze myśli [13, с. 307].

Таким чином, маємо справу не стільки з художнім замилюванням стародавньою Елладою та її культурою, як спробою змінити існуючу дійсність за допомогою повернення до духовних джерел. Ці інтенції виражені в програмній тезі неоелліністів: «Любов до свободи і посвята на благо вітчизни, яка була особливістю наших предків, що прирівнювало їх до стародавніх греків та римлян, релігійність і простота, яка з ними поєднує і нагадує образ патріархальних часів, розкриває перед нами дивовижну картину людської співдружності, до якої після стількох жертв і блукань ми зрештою дійдемо» [6, с. 301].

Перспективи розглянутої тематики полягають у потребі подальшого поглибленого вивчення кожного елліністичного мотиву, виявленого в романтичній літературі ХІХ ст. та інших літературних епох.

На основі історичних, побутових, національно-визвольних та екзистенційних мотивів, зауважених у «Слов'янських піснях» і почерпнутих з елліністичних поетичних візій світу, можемо зробити висновок, що Юзеф Дунін-Борковський не затримався на ідилічності елліністично-слов'янських образних паралелей, а пішов далі, ставши

провісником визволення слов'янських народів від поневолення, що особливо гостро звучало в період поділу польських земель між загарбниками. Поет у жодному з фрагментів «Слов'янських пісень» безпосередньо не закликав виступити проти Росії як поневолювача, проте його прагнення східного побратимства зводилося до спільного здобуття свободи і вільного гармонійного життя у слов'янській правітчизні.

Відтак, неоеллінізм цього поета особливий – крізь призму історії та світового культурного надбання він виразив потребу збереження нації, її фольклору, народних традицій, ментального, тільки їй властивого духу. Свої прагнення автор підтвердив поетичним співставленням образів грецької та слов'янської культур і відзначив їх співвимірність у дусі визвольної тематики. Ці питання залишаються актуальними не лише з огляду на історичний момент, який припав на роки життя і творчості Ю. Дуніна-Борковського, а й у перспективі розвитку міжнаціональних відносин у межах єдиного слов'янського світу, а також у світлі збереження власної ідентичності.

Література

1. Bachórz J. Grupy literackie w Królestwie Polskim w okresie międzypowstaniowym // *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Literatura krajowa w okresie romantyzmu 1831-1863*. Kraków, 1988. 995 s.
2. Brodziński K. *Pisma estetyczno-krytyczne*. Warszawa, 1934. 416 s.
3. Grodziski S. *W Królestwie Galicji i Lodomerii*. Kraków, 1976. 301 s.
4. Junkiert M. Kulturowa jedność Słowian jako powtórzenie greckich dziejów w «Pieśniach Słowiańskich» Józefa Dunina Borkowskiego // *Filhellenizm w Polsce*. Warszawa, 2012. 400 s. S. 329-335.
5. Kalinowska M. *Grecja romantyków*. Toruń, 1994. 171 s.
6. Kuziak M. *Grecja – Słowiańszczyzna – Polska. Romantyczna paralela // Filhellenizm w Polsce*. Warszawa, 2012. 400 s. S. 294-328.
7. Maślanka J. *Polska folklorystyka romantyczna*. Kraków, 1984. 63 s.
8. Niedziela Z. *Słowiańskie zainteresowania pisarzy lwowskich w latach 1830-1848*. Kraków, 1966. 122 s.
9. *Pisma Józefa Hrabiego Dunin-Borkowskiego // Dzieła znakomitych pisarzy krajowych*. T. 1. Lwów, 1856. 541 s.
10. Poklewska K. *Galicja romantyczna (1816-1840)*. Warszawa, 1976. 309 s.
11. Skręt R. *Kazimierz Brodziński jako historyk literatury*. Warszawa, 1962. 149 s.
12. *Słownik folkloru polskiego*. Warszawa, 1965. 487 s. S. 108.
13. Witkowska A. «*Ja, głupi Słowianin*». Kraków, 1980. 450 s.

14. W szponach romantyzmu. Z T. Konwickim rozmawia E. Sawicka. Odra. 1988. No 1. S. 26-33.

References

1. Bachórz J. Grupy literackie w Królestwie Polskim w okresie międzypowstaniowym [Literary groups in the Kingdom of Poland in the inter-uprising period]. In: *Obraz literatury polskiej XIX i XX wieku. Literatura krajowa w okresie romantyzmu 1831-1863* [Image of Polish Literature of the 19th and 20th Centuries. National literature in the Romantic Period 1831-1863]. Cracow, 1988. 995 p. (in Polish).
2. Brodziński K. *Pisma estetyczno-krytyczne* [Aesthetic-critical writings]. Warsaw, 1934. 416 p. (in Polish).
3. Grodziski S. *W Królestwie Galicji i Lodomerii* [In the Kingdom of Galicia and Lodomeria]. Cracow, 1976. 301 p. (in Polish).
4. Junkiert M. Kulturowa jedność Słowian jako powtórzenie greckich dziejów w «Pieśniach Słowiańskich» Józefa Dunina Borkowskiego [The Cultural unity of Slavs as a Repetition of Greek history in Józef Dunin Borkowski's «Slavonic Songs»]. In: *Filhellenizm w Polsce* [Philhellenism in Poland]. Warsaw, 2012, pp. 329-335. (in Polish).
5. Kalinowska M. *Grecja romantyków* [Greece for romantics]. Toruń, 1994. 171 p. (in Polish).
6. Kuziak M. Grecja – Słowiańszczyzna – Polska. Romantyczna paralela [Greek – Slavonic – Poland. Romantic Parallel]. In: *Filhellenizm w Polsce* [Philhellenism in Poland]. Warsaw, 2012, pp. 294-328. (in Polish).
7. Maślanka J. *Polska folklorystyka romantyczna* [Polish Romantic Folkloristics]. Cracow, 1984. 63 p. (in Polish).
8. Niedziela Z. *Słowiańskie zainteresowania pisarzy lwowskich w latach 1830-1848* [Slavic interests of Lviv writers in the years 1830-1848]. Cracow, 1966. 122 p. (in Polish).
9. Pisma Józefa Hrabiego Dunin-Borkowskiego [Letters of Józef Count Dunin-Borkowski]. In: *Dziela znakomitych pisarzy krajowych* [Works of excellent national writers]. Lviv, 1856, vol. 1. 541 p. (in Polish).
10. Poklewska K. *Galicja romantyczna (1816-1840)* [Romantic Galicia (1816-1840)]. Warsaw, 1976. 309 p. (in Polish).
11. Skręt R. *Kazimierz Brodziński jako historyk literatury* [Kazimierz Brodziński as a literary historian]. Warsaw, 1962. 149 p. (in Polish).
12. *Słownik folkloru polskiego* [Dictionary of Polish Folklore]. Warsaw, 1965. 487 p. (in Polish).
15. Witkowska A. «Ja, głupi Słowianin» [«I, stupid Slav»]. Cracow, 1980. 450 p. (in Polish).
16. *W szponach romantyzmu. Z T. Konwickim rozmawia E. Sawicka* [In the clutches of romanticism. E. Sawicka talks to T. Konwicki]. Odra, 1988, No 1, pp. 26-33. (in Polish).

Hanna Shurmińska. Józef Dunin Borkowski and his «Slavonic Songs» Through a Prism of Hellenistic-Slavonic Problems. The article deals with Slavophile tendencies of development of Polish poetry of XIX century on an example of «Slavonic songs» J. Dunin Borkowski. The writer belonged to the literary romantic group «Ziewonia», programmatic principles of that became Z. D. Chodakowski and K. Brodziński. They demonstrated unity of literature with Slavonic folklore and traditions. Brodziński declared neohellenism at the same time fitting in this paradigm the culture of Slavs as to integrity. Especially distinctly Hellenistic-Slavic reasons are presented in «Slavonic songs» J. Dunin Borkowski. They determine the cultural code of the Slavonic association of XIX century influenced on development of world view conceptions, poetry and artistic art. Going out the well-proven thesis about absence of direct relationship between Greeks and Slavs, the poet searched other alternative way of origin of mental or cultural dependence between these national prototypes. Primary cause of these connections the poet saw in propensity to music and melodiousness of language that arose out closeness with nature and against the violence. Dunin Borkowski entered the world of the «Slavonic songs» and identified them with the Hellenistic singing. However the cast aside a thesis about meekness of the Slavonic culture and proved that due to the courage of Slavs they succeeded to survive in historical cataclysms. Having regard to civilization experience feudal lords, come to the conclusion that the conception of close Hellenistic-Slavic connections declared in works of Dunin Borkowski doesn't have under itself objective subsoil but arises exceptionally out of Slavophilism of poet admirations.

Key words: neohellenism, Slavophile reasons, literary group «Ziewonia», Hellenistic-Slavonic problems, folklore.

Шурмінська Ганна Юріївна – аспірантка кафедри полоністики Київського національного університету імені Тараса Шевченка; aniaszurminska@gmail.com

УДК 821.162.1'06-1/9.09Равіта-Гавронський

Яніна Яковенко

Дуалізм наукового та художнього мислення Францішека Равіти-Гавронського

У статті проаналізовано дуалістичний характер наукового та художнього мислення творчості польського історика, письменника та публіциста доби позитивізму Францішека Равіти-Гавронського. Досліджено дуалізм у творах XIX ст. та суперечливість у поглядах автора. Систематизовано основні